

Referanser

MELLOM STRAFF OG HELSEHJELP – SAMHANDLING OM ALVORLIG PSYKISK SYKE I FENGSEL

Referanser

Publisert 26. mai 2026

ISBN 978-82-8465-045-6

1. Tverborgvik T, Stavseth MR, Lothe J, Havnes IA, Clausen T, Lindstad M, et al. Levekår, rus og psykisk helse blant personer som har vært fengslet eller gjennomført straff i samfunnet. SERAF rapport 2024;(5/2024).
Tilgjengelig fra: <https://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/seraf/publikasjoner/rapporter/2024/seraf-rapport-nr5-2024-levekar-rus-og-psykisk-helse.pdf>
2. Sivilombudet. Selvmord og selvmordsforsøk i fengsel - En undersøkelse under OPCAT-mandatet. Oslo: Sivilombudet; 2023.
Tilgjengelig fra: https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2023/03/Rapport_Selvord_i_fengsel.pdf
3. Bukten A, Virtanen S, Hesse M, Chang Z, Kvamme TL, Thylstrup B, et al. The prevalence and comorbidity of mental health and substance use disorders in Scandinavian prisons 2010-2019: a multi-national register study. BMC Psychiatry 2024;24(1):s95. DOI: 10.1186/s12888-024-05540-6
Tilgjengelig fra: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/38317111>
4. Cramer V. Forekomst av psykiske lidelser hos domfelte i norske fengsler. Oslo: Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri Helseregion Sør-Øst; 2014. Kompetansesenterets Prosjektrapport 2014-1.
Tilgjengelig fra: <https://img3.custompublish.com/getfile.php/2777715.823.fcpatebqqqs/Endelig%2Brapport%2Bpsykiske%2Blidelser.pdf?returnkriminalomsorgen.custompublish.com>

5. Justis- og beredskapsdepartementet. Straff som virker – straffegjennomføring for et tryggere Norge. 2025. St.meld nr 31 (2024-2025).
Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-31-20242025/id3109800/>
6. Magnussen SF, Tingvold L. Kartlegging av helse- og omsorgsbehov blant innsatte i fengsel. Senter for omsorgsforskning, øst; 2022.
Tilgjengelig fra: <https://nva.sikt.no/registration/01993e1a2b95-78469c64-3618-4221-9696-7994e1669900>
7. Land K, Hermansen JG. Uholdbar situasjon for innsatte i fengsler. Tidsskrift for Norsk psykologforening 2024.
Tilgjengelig fra: <https://www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2024as06ae-Uholdbar-situasjon-for-innsatte-i-fengsler>
8. Sivilombudet. Særskilt melding til Stortinget om innlåsing og faktisk isolasjon i fengslene. Oslo: Sivilombudet; 2025. Dokument 4:1 (2024/25).
Tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2025/03/Sivilombudet-2025-%E2%80%93-Saerskilt-melding-til-Stortinget-om-innlasing-og-faktisk-isolasjon-i-fengslene.pdf>
9. Bhuller M, Khoury L, Løken KV. Mental health consequences of correctional sentencing. American Economic Journal: Economic Policy 2025;17(1):70–105. Tilgjengelig fra: <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/pol.20220227>
10. Kriminalomsorgen. Høyt sikkerhetsnivå [nettdokument]. Oslo: Kriminalomsorgen [oppdatert 2026; lest 10. februar 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.kriminalomsorgen.no/hoeyt-sikkerhetsnivaa.517836.no.html>
11. Akkan IB. Livet i limbo [nettartikkel]. Oslo[oppdatert 17. september 2023; lest 10. februar 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/direkte/xl/tre-av-fire-som-tar-livet-sitt-i-norske-fengsler-sitter-i-varetekt-1.16388968>
12. PriSUD. Innsatte har høy risiko for dødelighet etter løslatelse fra fengsel [nettdokument]. Oslo: PriSUD.no [oppdatert 9. juni 2024; lest 10. februar 2026]. Tilgjengelig fra: <https://www.prisud.no/post/innsatte-har-h%C3%B8y-risiko-for-d%C3%B8delighet-etter-l%C3%B8slatelse-fra-fengsel>
13. Helsetilsynet. Tilsyn etter en alvorlig hendelse der en innsatt tok sitt eget liv i fengsel - Tilsynsrapport etter alvorlig hendelse. Oslo: Helsetilsynet; 2025. 2023/2225-56, 3A.
Tilgjengelig fra: <https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/tilsynssaker/2025/tilsyn-alvorlig-hendelse-innsatt-tok-eget-liv-fengsel/#>
14. Riksrevisjonen. Riksrevisjonens undersøkelse av helse-, opplærings- og velferdstjenester til innsatte i fengsel. Oslo: Riksrevisjonen; 2022. Riksrevisjonen Rapport Dokument 3:4 (2022–2023). Tilgjengelig fra: <https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/NO-2022-2023/helse-opplarings-og-velferdstjenester-til-innsatte-i-fengsel.pdf>
15. Sivilombudet. Helsetjenester til innsatte fengsel. Oslo: Sivilombudet; 2026.
Tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/besoksrapporter/temarapport-2026-helsetjenester-til-innsatte-i-fengsel/>

16. Sivilombudet. Bruk av tolk i norske fengsler. Oslo: Sivilombudet; 2025.
Tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2025/04/Bruk-av-tolk-i-fengsel.pdf>
17. Kriminalomsorgen Tf. Tilsynsrapport Tromsø fengsel 4. august 2025. 2026. Tilgjengelig fra: <https://d71tvbqpyamo.cloudfront.net/5-Kommisjoner-og-r%C3%A5d/Tilsynsr%C3%A5det-for-kriminalomsorgen/Rapporter-og-publikasjoner/Tilsynsrapporter-2025/4.-august-2025-Tilsynsrapport-Troms%C3%B8-fengsel.pdf>
18. Riksrevisjonen. Helse- og velferdstjenester til personer med samtidige rusmiddellidelser og psykiske lidelser. Oslo: Riksrevisjonen; 2025. Dokument 3:5 (2024/2025).
Tilgjengelig fra: <https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/no-2024-2025/helse--og-velferdstjenester-til-personer-med-samtidige-rusmiddellidelser-og-psykiske-lidelser.pdf>
19. Bukten A, Stavseth MR. Suicide in prison and after release: a 17-year national cohort study. European Journal of Epidemiology 2021;36(10):1075–83. DOI: 10.1007/s10654-021-00782-0
Tilgjengelig fra: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/34427828>
20. Helsedirektoratet. Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig ruslidelse og psykisk lidelse – ROP-lidelser. Oslo: Helsedirektoratet; 2022. IS-1948.
Tilgjengelig fra: [https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/samtidig-ruslidelse-og-psykisk-lidelse-rop-lidelser/Utredning.%20behandling%20og%20oppf%C3%B8lging%20av%20personer%20med%20ROP-lidelser%20%E2%80%93%20Nasjonal%20faglig%20retningslinje%20\(fullversjon\).pdf/_attachment/inline/c3cf6958-227f-499a-8f0b-0055dca9fc2c:286222117d81c9f269cddb85a495a47bf9df29/Utredning.%20behandling%20og%20oppf%C3%B8lging%20av%20personer%20med%20ROP-lidelser%20%E2%80%93%20Nasjonal%20faglig%20retningslinje%20\(fullversjon\).pdf](https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/samtidig-ruslidelse-og-psykisk-lidelse-rop-lidelser/Utredning.%20behandling%20og%20oppf%C3%B8lging%20av%20personer%20med%20ROP-lidelser%20%E2%80%93%20Nasjonal%20faglig%20retningslinje%20(fullversjon).pdf/_attachment/inline/c3cf6958-227f-499a-8f0b-0055dca9fc2c:286222117d81c9f269cddb85a495a47bf9df29/Utredning.%20behandling%20og%20oppf%C3%B8lging%20av%20personer%20med%20ROP-lidelser%20%E2%80%93%20Nasjonal%20faglig%20retningslinje%20(fullversjon).pdf)
21. Helsedirektoratet. ACT-, FACT- og FACT ung-team [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet [oppdatert 10. mars 2025; lest 29. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/forebygging-diagnose-og-behandling/psykisk-helse-rus-og-avhengighet/act-og-fact-team>
22. Helsedirektoratet. 12.2. Tverrfaglig spesialisert rusbehandling: Oppgaver og roller. I: Nasjonal faglig retningslinje for behandling og rehabilitering av rusmiddelproblemer og avhengighet [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet [oppdatert 24. januar 2017; lest 29. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/behandling-og-rehabilitering-av-rusmiddelproblemer-og-avhengighet/ulike-tjenesteniva-pa-rusfeltet-oppgaver-roller-og-sentrale-prinsipper/tverrfaglig-spesialisert-rusbehandling-oppgaver-og-roller>
23. Helsedirektoratet. Nasjonal faglig retningslinje for legemiddelassistert rehabilitering (LAR) ved opioidavhengighet [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet [oppdatert 16. mai 2024; lest 29. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/behandling-ved-opioidavhengighet>
24. World Health Organization. The ICD-10 classification of mental and behavioural disorders: clinical descriptions and diagnostic guidelines. Geneva: World Health Organization; 1992.
Tilgjengelig fra: <https://www.who.int/publications/i/item/9241544228>

25. Lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern (psykisk helsevernloven). LOV-1999-07-02-62. Sist endret i: LOV-2022-12-20-115.
Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-62>
26. Lov om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven). LOV-1981-05-22-25. Sist endret i: LOV-2025-04-25-12.
Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25>
27. Kriminalomsorgen. Personundersøking [nettdokument]. Oslo: kriminalomsorgen.no [lest 29. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.kriminalomsorgen.no/personundersokelse.535031.no.html>
28. Ukom. Samhandling mellom politiet og helsevesenet ved innleggelse. I: Hva kan vi lære etter et drap begått i psykotisk tilstand? [Rapport]. Stavanger: Undersøkelsekommisjonene for helse- og omsorgstjenesten [oppdatert 15. desember 2021; lest 11. februar 2026].
Tilgjengelig fra: <https://ukom.no/rapporter/hva-kan-vi-laere-etter-et-drap-begatt-i-psykotisk-tilstand/samhandling-mellom-politiet-og-helsevesenet-ved-innleggelse>
29. Helsedirektoratet. Kapittel 3. Etablering og opphør av tvungent psykisk helsevern. I: Psykisk helsevernloven med kommentarer [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet [oppdatert 31. juli 2025; lest 29. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/psykisk-helsevernloven-med-kommentarer/etablering-og-opphor-av-tvungent-psykisk-helsevern#id-3-3-vilkar-for-vedtak-om-tvungent-psykisk-helsevern>
30. Krav om tilregnelighet i gjerningsøyeblikket [nettdokument]. Oslo: Jusinfo.no [lest 29. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://jusinfo.no/strafferett/tilregnelighet/krav-om-tilregnelighet-i-gjerningsoyeblikket/>
31. Forskrift om innkalling og utsettelse ved fullbyrding av straff. FOR-2010-03-19-408. Sist endret i: FOR-2024-03-14-476.
Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2010-03-19-408>
32. NIM. Innspill til retningslinjer om soningsdyktighet og tilrettelegging av soning [Skriftlig innspill]. Oslo: Norges institusjon for menneskerettigheter; 2021.
Tilgjengelig fra: <https://www.nhri.no/wp-content/uploads/2025/03/Innspill-til-retningslinjer-om-soningsdyktighet-og-tilrettelegging-av-soning.pdf>
33. Kriminalomsorgen. Importmodellen [nettdokument]. Oslo: kriminalomsorgen.no [oppdatert 2026; lest 29. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.kriminalomsorgen.no/importmodellen-helsetjenester-nav-tjenester-utdanning-etc-i-fengsel.592416.ny.html>
34. Kriminalomsorgsdirektoratet. Årsrapport 2024 - Kriminalomsorgen. Kriminalomsorgen; 2025.
Tilgjengelig fra: https://img3.custompublish.com/getfile.php/5421652.823.ajslub7ubpwmj7/A%CC%8Arssrapport_2024_Kriminalomsorgen_oppslag.pdf?returnwww.kriminalomsorgen.no
35. Justis- og beredskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet. Samfunnsvern og omsorg. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet; 2025. NOU 2025:2.

36. NIM. Høringsuttalelse NOU2025:2 - Samfunnsvern og omsorg. Oslo: Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM); 2025. 2025/89.
Tilgjengelig fra: <https://www.nhri.no/wp-content/uploads/2025/09/Horingsuttalelse-fra-NIM-NOU-2025-2-Samfunnsvern-og-omsorg.pdf>
37. Council of Europe. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (European Convention on Human Rights). As amended by Protocols Nos. 11 and 14 utg. Rome: Council of Europe; 1950.
38. Kilden S, Holst Ø, Hartberg CB. Forensikasjon av norsk psykisk helsevern. Tidsskrift for Den norske legeforening 2025;145(1). DOI: 10.4045/tidsskr.25.0690 Tilgjengelig fra: <https://tidsskriftet.no/2025/12/kronikk/forensikasjon-av-norsk-psykisk-helsevern>
39. Actis - Rusfeltets samarbeidsorgan. Rus- og helseutfordringer i fengsel - de ansattes erfaringer. Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund; 2024. Actis rapport ACTIS-Notat 2:2024. Tilgjengelig fra: Fengselsrapport_2024.pdf
40. Holter CR, Ikshani KS, Gitlestad K, Sørensen ML. Kartlegging av psykiske belastningsreaksjoner blant ansatte i kriminalomsorgen. Oslo: Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI); 2023. Rambøll Management Consulting. Tilgjengelig fra: <https://brandcentral.ramboll.com/share/2CE47ADkU2LvVwPmV5H1/assets/52280>
41. Førde R, Aasland OG. Moralsk stress og faglig ytringsfrihet blant leger. Tidsskr Nor Legeforening 2013;12-13(133):1310–4. DOI: 10.4045/tidsskr.12.1385
Tilgjengelig fra: <https://tidsskriftet.no/2013/06/originalartikkel/moralsk-stress-og-faglig-ytringsfrihet-blant-leger>
42. Åpnet ny nasjonal forsterket fellesskapsavdeling (NFFA) for kvinner [nettdokument]. Oslo: Regjeringen.no [oppdatert 9. februar 2026; lest 17. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/apnet-ny-nasjonal-forsterket-fellesskapsavdeling-nffa-for-kvinner/id3148535/>
43. Helsedirektoratet. Helse- og omsorgstjenester til innsatte i fengsel - Veileder til lov og forskrift [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet [oppdatert 22. september 2025; lest 19. februar 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/helse-og-omsorgstjenester-til-innsatte-i-fengsel>
44. Blikeng J, Johansen IH. Legevakthåndboken [database]. Oslo: Gyldendal, Helsebiblioteket, NORCE [oppdatert 10. april 2024; lest 04. mars 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.lvh.no/>
45. Storvik BL. BRIK - kriminalomsorg i Store norske leksikon [nettdokument]. Oslo: snl.no [lest 30. april 2026].
Tilgjengelig fra: <BRIK – kriminalomsorg – Store norske leksikon>
46. Storvik BL. Plan for oppfølging og progresjon i Store norske leksikon [nettdokument]. snl.no [lest 30. april 2026].
Tilgjengelig fra: https://snl.no/plan_for_oppf%C3%B8lging_og_progresjon
47. Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven). LOV-2011-06-24-30. Sist endret i: LOV-2024-06-25-53. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30>

48. Lov om gjennomføring av straff mv. (straffegjennomføringsloven). LOV-2001-05-18-21. Sist endret i: LOV-2025-06-10-32.
Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2001-05-18-21>
49. Kriminalomsorgen. Helsetjenester i fengsel [nettdokument]. Oslo: kriminalomsorgen.no [lest 19. februar 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.kriminalomsorgen.no/helsetjenester.539867.no.html>
50. Forskrift om straffegjennomføring. FOR-2002-02-22-183.
Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2002-02-22-183>
51. Helsedirektoratet. Taushetsplikt og opplysningspliktOslo: Helsedirektoratet [oppdatert 2024; lest 27. april 2024].
Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/taushetsplikt-og-opplysningsplikt>
52. World health organization. Schizophrenia [nettdokument]. who.int [oppdatert 6. oktober 2025; lest 30. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/schizophrenia>
53. SIFER. Fengselsnettverk - Fagnettverk for psykisk helsevern i fengsel [nettdokument]. Oslo: sifer.no [oppdatert 5. november 2025; lest 19. februar].
Tilgjengelig fra: <https://www.sifer.no/nettverk-sifer/fengselsnettverk/>
54. Lov om spesialisthelsetjenesten m.m. (spesialisthelsetjenesteloven). LOV-1999-07-02-61. Sist endret i: LOV-2024-06-25-53.
Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-61>
55. Helse- og omsorgsdepartementet. Spesialisthelsetjenestens veiledningsplikt overfor den kommunale helse- og omsorgstjenesten [Rundskriv]. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet; 2012. Rundskriv 1-3/2013.
Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/hod/hoeringer_kta/dokumenter/rundskriv_i-3_2013.pdf
56. Forskrift om individuell plan ved ytelse av velferdstjenester. FOR-2022-06-22-1110.
Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-06-22-1110>
57. Helsedirektoratet. § 2-5 Rett til individuell plan [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet [oppdatert 02. januar 2023; lest 30. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/pasient-og-brukerrettighetsloven-med-kommentarer/rett-til-helse-og-omsorgstjenester-og-transport-/rett-til-individuell-plan>
58. Lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven). LOV-1999-07-02-63. Sist endret i: LOV-2024-06-25-53.
Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-63>
59. Konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (Convention on the rights of persons with disabilities CRPD).
Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/2006-12-13-34>
60. Justis- og beredskapsdepartementet. Endringer i straffegjennomføringsloven mv. (isolasjon i fengsel). Prop. 165 L (2024 – 2025).

61. Sivilombudet. Særskilt melding til stortinget om isolasjon og mangel på menneskelig kontakt i norske fengsler. Oslo: Sivilombudet; 2019. Dokument 4:3 (2018/2019).
Tilgjengelig fra: https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2019/06/SOM_S%C3%A6rskilt-melding_WEB.pdf
62. Sivilombudet. Bruk av sikkerhetscelle i Telemark fengsel, Skien avdeling. 23. april og 26. og 27. mai 2025. 2025;(2025/1046).
Tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2025/10/Besoksrapport-2025-bruk-av-sikkerhetscelle-Telemark-fengsel-Skien-avdeling.pdf>
63. Johannessen T. Prevalens av alvorlig mental sykdom blant fengselsinnsatte [nettdokument]. nhi.no [oppdatert 2025; lest 24. februar 2026].
Tilgjengelig fra: <https://nhi.no/for-helsepersonell/fra-vitenskapen/prevalens-av-alvorlig-mental-sykdom-blant-fengselsinnsatte>
64. Kriminalomsorgen. Forebygging og håndtering av selvskading, selvmordsforsøk og selvmord i fengsel. Kriminalomsorgen; 2018. Retningslinjer til straffegjennomføringsloven.
Tilgjengelig fra: <https://img3.custompublish.com/getfile.php/4307005.823.zsnwutmmzmmqsm/Retningslinjer%2B-%2BForebygging%2Bog%2Bh%C3%A5ndtering%2Bav%2Bselvskading%2C%2Bselvmordsfors%C3%B8k%2Bog%2Bselvmord%2Bi%2Bfengsel.pdf?returnkriminalomsorgen.custompublish.com>
65. Helsedirektoratet. Selvmordsforebygging i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet [oppdatert 15. april 2024; lest 17. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/selvordsforebygging-i-psykisk-helsevern-og-tsb>
66. Vi –de pårørende. Regjeringens pårørendestrategi og handlingsplan [Handlingsplan]. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet; 2020. 11/2020.
Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/08948819b8244ec893d90a66deb1aa4a/vi-de-parorende.pdf>
67. Helsetilsynet. Høring av NOU 2025: 2 Samfunnsvern og omsorg- Høringssvar fra Statens helsetilsyn [Høringssvar]. Oslo: Statens Helsetilsyn; 2025.
Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-nou-2025-2-samfunnsvern-og-omsorg/id3094496/?uidba59c26a-b788-472e-9a23-a509397e68f4>
68. Borschmann R, Kinner S, Spittal M. The Mortality After Release from Incarceration Consortium (MARIC) study: strengths of international data linkage. International Journal of Population Data Science 2018;3(4). DOI: <https://doi.org/10.23889/ijpds.v3i1.697> Tilgjengelig fra: <https://ijpds.org/article/view/908>
69. Beredskapsdepartementet J-o. Straff som virker – mindre kriminalitet – tryggere samfunn (kriminalomsorgsmelding). 2007. St.meld. nr. 37 (2007–2008).
Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/d064fb36995b4da8a23f858c38ddb5f5/no/pdfs/stm200720080037000dddpdfs.pdf>
70. Storvik BL. Straffegjennomføring [bok]. 4. utg. Oslo: Cappelen Damm AS; 2022.
71. Andvig E, Karlsson B. Samordnede velferdstjenester til personer etter soning–glippsoner og broer. Tidsskrift for velferdsforskning 2021;24(3):1–14. DOI: 10.18261/issn.2464-3076-2021-03-01
Tilgjengelig fra: <https://www.scup.com/doi/10.18261/issn.2464-3076-2021-03-01>

72. Falck S. Tilbakeføringsgarantien som smuldret bort. Oslo: Statens institutt for rusmiddelforskning; 2015. SIRUS rapport 3/2015.
Tilgjengelig fra: <https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2015/sirusrap.3.15.pdf>
73. Justis- og beredskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet. Rundskriv om samarbeid mellom Kriminalomsorgen og Helse - og omsorgstjenesten om innsatte med rusproblemer og/eller psykiske plager og lidelser. 2026.
Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-om-samarbeid-mellom-kriminalomsorgen-og-helse-og-omsorgstjenesten-om-innsatte-med-rusmiddelproblemer-ogeller-psykiske-plager-og-lidelser/id3147452/>
74. Helse- og omsorgsdepartementet, Justisdepartementet. Samarbeid mellom kommunehelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten, kommunenens sosialtjeneste og kriminalomsorgen overfor innsatte og domfelte rusmiddelavhengige [rundskriv]. Oslo: 2006. G-8 2006.
Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/hod/vedlegg/rundskriv_g-8_-2006.pdf
75. Helsedirektoratet. Legevakt og legevaktsentral [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet [oppdatert 13. november 2025; lest 17. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/legevakt-og-legevaktsentral>
76. Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten. FOR-2016-10-28-1250. Sist endret i: FOR-2020-02-04-119. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2016-10-28-1250>
77. Helsedirektoratet. Kommunale helse- og omsorgstjenester og fylkeskommunale tannhelsetjenester til innsatte i fengsel - årsrapport 2021 [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet [oppdatert 21. desember 2022; lest 24. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/kommunale-helse-og-omsorgstjenester-og-fylkeskommunale-tannhelsetjenester-til-innsatte-i-fengsel-arsrapport-2021>
78. Aase K. Pasientsikkerhet - Teori og Praksis. 3 utg. Oslo: Universitetsforlaget; 2018.
79. Ukom. Systemperspektiv i gjennomgang av alvorlige uønskede hendelser [Nettdokument]. Stavanger [oppdatert 15. desember 2025; lest 27. april 2026]. Tilgjengelig fra: <https://ukom.no/rapporter/systemperspektiv-i-gjennomgang-av-alvorlige-uonskede-hendelser/sammendrag>
80. Rapporter og publikasjoner fra tilsyn i 2025 [nettdokument]. Oslo: Tilsynsrådet for kriminalomsorgen [oppdatert 2026; lest 23. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.sivilrett.no/tilsynsradet-for-kriminalomsorgen/rapporter-og-publikasjoner/2025>
81. Helsetilsynet. Fylkeslegenes tilsyn med helsetjenesten i fengsler 2001 - oppsummeringsrapport. Oslo: Helsetilsynet; 2002. 4/2002.
Tilgjengelig fra: https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/rapporter2002/fylkeslegenes_tilsyn_helsetjenesten_fengsler2001_oppsummeringsrapport_rapport_042002.pdf

82. Besøksrapporter - arkiv [nettdokument]. Oslo: Sivilombudet [oppdatert 2026; lest 23. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/besoksrapporter/>
83. Særskilte meldinger [nettdokument]. Sivilombudet [oppdatert 2026; lest 23. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.sivilombudet.no/uttalelser-og-rapporter/saerskilte-meldinger/>
84. Helsedirektoratet. Nasjonal veileder for prioriteringer i kommunale helse- og omsorgstjenester [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet [oppdatert 10. april 2025; lest 10. februar 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/prioriteringer-i-kommunale-helse-og-omsorgstjenester>
85. Helsedirektoratet. Prioriteringsveileder - psykisk helsevern for voksne [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet [oppdatert 18. november 2025; lest 24. april 2026].
Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/prioriteringsveiledere/psykisk-helsevern-for-voksne#referere>
86. Helse- og omsorgsdepartementet. Oppdragsdokument 2026 Helse Sør-Øst RHF [oppdragsdokument]. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet; 2026.
Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/bd8a11644b744dec8a8dc452794000e4/oppdragsdokument-2026-hso-1.pdf>
87. Helse- og omsorgsdepartementet. Oppdragsdokument 2025 Helse vest RHF [oppdragsdokument]. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet; 2025.
Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/bd8a11644b744dec8a8dc452794000e4/oppdragsdokument-helse-vest-rhf-2025.pdf>
88. Lov om Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten. LOV-2017-06-16-56. Sist endret i: LOV-2021-05-07-31.
Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-56>
89. Kvale S, Brinkmann S. Det kvalitative forskningsintervju. [bok]. Gyldendal akademisk; 2009.
90. Rachlew A, Løken G-E, Bergestuen ST. Den profesjonelle samtalen: en forskningsbasert intervjuetodikk for alle som stiller spørsmål: Universitetsforlaget; 2020.
91. Carayon P, Schoofs Hundt A, Karsh BT, Gurses AP, Alvarado CJ, Smith M, et al. Work system design for patient safety: the SEIPS model. Qual Saf Health Care 2006;15 Suppl 1: i50–8.
Tilgjengelig fra: https://qualitysafety.bmj.com/content/15/suppl_1/i50.long
92. Holden RJ, Carayon P. SEIPS 101 and seven simple SEIPS tools. BMJ Qual Saf 2021;30 (11):901–10. DOI: 10.1136/bmjqs-2020-012538
Tilgjengelig fra: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/34039748>
93. Rasmussen J, Svedung I. Proactive risk management in a dynamic society. [bok]. Karlstad: Swedish Rescue Services Agency; 2000.
94. Branford K, Naikar N, Hopkins A. Guidelines for AcciMap analysis. I: Learning from high reliability organisations 2009. s. 193–212.

95. Ukom. Framgangsmåte i undersøkelser [nettdokument]. Stavanger: ukom.no [oppdatert 9. februar 2024; lest 15. oktober 2024].
Tilgjengelig fra: <https://ukom.no/om-ukom/framgangsmate-i-undersokelser>
96. Hendrick K, Benner L. Investigating accidents with STEP [bok]. CRC Press; 1986.
97. Malt U., Chudasama K., M., Kontrollkommisjonen for psykisk helsevern i Store norske leksikon [nettdokument]. Oslo: snl.no [lest 30. april 2026].
Tilgjengelig fra: https://sml.snl.no/kontrollkommisjonen_for_psykisk_helsevern
98. Malt U., Somatiske symptomer i Store norske leksikon [nettdokument]. Oslo: snl.no [lest 30. april 2026].
Tilgjengelig fra: https://sml.snl.no/somatiske_symptomer
99. Aukrust, Magnar; Keiserud, Erik: *strafferettslig særreaksjon* i *Store norske leksikon* [nettdokument]. Oslo: snl.no [lest 30. april 2026]
Tilgjengelig fra: https://snl.no/strafferettslig_s%C3%A6rreaksjon
100. Helsedirektoratet – Pasienter med alvorlige psykiske lidelser (2019).
Tilgjengelig fra: [Pasienter med alvorlige psykiske lidelser](#)

**Statens undersøkelseskomisjon
for helse-og omsorgstjenesten**

Postboks 225 Skøyen
0213 Oslo
E-post: post@ukom.no
Org nr: 921018924